

U-LEAD
З ЄВРОПОЮ

РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ГРОМАДЯН ТА ГРОМАД УКРАЇНИ

ВИБРАНІ ІСТОРІЇ ПРО ВНЕСКИ U-LEAD

Вейбсайти: u-lead.org.ua, decentralisation.gov.ua

Facebook: facebook.com/ULEADwithEurope

Адреса: Дім децентралізації, вулиця Велика Житомирська, 20
(4-й поверх), Київ, 01001, Україна

Телефон: (+380 44) 581 27 90.

Електронна пошта: pr@u-lead.org.ua

Ця публікація була підготовлена за підтримки Європейського Союзу та його країн-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю її авторів і не може жодним чином розглядатися як такий, що відображає позицію уряду України, Європейського Союзу чи його країн-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції.

© U-LEAD з Європою, 2019

ЗМІСТ

ПРО ПРОГРАМУ «U-LEAD З ЄВРОПОЮ»

ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У СІЛЬСЬКИХ ГРОМАДАХ

ПЕРЕМИКАЄМОСЯ НА СТАЛУ МОБІЛЬНІСТЬ – РОБИМО ВЕЛОСИПЕД ТРАНСПОРТОМ №1 В ОТГ

МІСЦЕВА ВЛАДА І БІЗНЕС РАЗОМ СПРИЯЮТЬ НАДАННЮ ПОСЛУГ ГРОМАДЯНАМ

ВІД ЗАГРОЗИ ДО БЕЗПЕКИ ЗА 15 ХВИЛИН

ЗМІНА МИСЛЕННЯ СТОСОВНО ПЕРЕРОБКИ СМІТТЯ В ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

НАЙБІЛЬШ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИЙ В УКРАЇНІ ЦНАП МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОТГ

СТАЛА ЕНЕРГІЯ ДЛЯ ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД

ЄС ТА УКРАЇНА. НАВЧАЄМОСЬ ОДНЕ В ОДНОГО ЯК ПАРТНЕРИ ТА КОЛЕГИ

З початку реформи децентралізації в Україні в 2014 році села, селища та міста стали важливими діями в розвитку країни. Органи місцевого самоврядування (ОМС) отримали нові функції.

Муніципалітети мають більше можливостей приймати рішення, наближені до реального життя громадян. Це також означає, що вони стають більш підзвітними та більш відповідальними за те, що відбувається на місцевому рівні. Сьогодні об'єднані територіальні громади (ОТГ) виступають першопрохідцями нового розуміння розвитку країни.

Завітайте до більшості ОТГ - і почуєте від залучених людей історії успіху. Історії про те, як люди можуть покращити своє життя у рідних містах і селах. Громади мають історії про нові підходи, які підвищують стандарти життя на місцях. Це історії досягнень жителів громад, які ще до 2014 року їм були не під силу. «Ніхто не хоче повернення минулого!», як каже голова Веселівської селищної ОТГ Петро Кіяшко.

Враховуючи нову важливість та роль, органи місцевого самоврядування та їхні представники потребують спроможності

для виконання цих нових обов'язків ефективно та відповідально. Програма «U-LEAD з Європою», що спільно фінансується Європейським Союзом, Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією і реалізується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH та Шведським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку (Sida), відіграє ключову роль у розбудові та запровадженні необхідної спроможності для України.

Програма з офісом у Києві та 24-ма регіональними офісами у всіх областях країни працює над посиленням потенціалу усіх, хто впроваджує реформу децентралізації.

Як свідчать наступні історії успіху, реформа стосується всіх аспектів повсякденного життя – від прийому в місцевого лікаря та подання заявки на паспорт до опалення в школах і безпечних подорожей велосипедом з одного міста в інше.

Програма «U-LEAD з Європою» сприяє впровадженню цієї реформи. Зрештою, з більшим розумінням та відповідальністю на місцях приходить більша залученість та досягається економічне зростання і сталий розвиток.

З 2014 року уряд України проводить далекосяжні реформи, які трансформують місцеве самоврядування по всій країні на користь громадян шляхом:

- Добровільного об'єднання близько 12 000 міст, сіл та селищ у більші одиниці місцевого врядування під назвою об'єднані територіальні громади. Ці ОТГ мають кращі умови для надання високоякісних послуг та сприяння місцевому розвитку.
- Передачі ОТГ повноважень щодо прийняття рішень у сфері освіти та охорони здоров'я (секторальна децентралізація), доходів та витрат (фінансова децентралізація), а також інших обов'язків.

- Сприяння та фінансування соціального та економічного розвитку на регіональному та місцевому рівнях, у тому числі через Державний фонд регіонального розвитку.

U-LEAD підтримує цю програму дій. Ми є партнерством уряду та міжнародної спільноти для підтримки встановлення багаторівневої системи управління - способів організації державних органів на всіх рівнях, їхньої спільної роботи та взаємодії з громадянським суспільством - тобто системи, що є прозорою, підзвітною та реагує на потреби громадян. Програма «U-LEAD з Європою», яка стартувала у 2016 році, фінансується Європейським Союзом та його п'ятьма країнами-членами Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією.

ПРОГРАМА «U-LEAD З ЄВРОПОЮ» МАЄ ДВА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ:

Підвищення спроможності ключових зацікавлених сторін на національному, регіональному та місцевому рівнях щодо проведення реформ регіональної політики і децентралізації (GIZ). Це включає вертикальну та горизонтальну координацію по всій Україні, а також підтримку секторальної децентралізації та комунікацію реформ.

Підсилення можливостей ОТГ з надання високоякісних адміністративних послуг громадянам, сприяючи проведенню реформи децентралізації в Україні (Sida). Програма підтримує до 600 належних Центрів надання адміністративних послуг. Завдяки проєкту EGOV4UKRAINE Програма розробляє IT-рішення, які забезпечують надання відповідних послуг.

Бюджет Програми на 2016-2020 роки складає 102 млн євро.

«U-LEAD з Європою» працює в усіх областях України через 24 регіональні офіси. Головний офіс розташований у Домі децентралізації в Києві.

U-LEAD ЗДІЙСНЮЄ ЗАХОДИ У РІЗНИХ СФЕРАХ:

U-LEAD проводить тренінги та консультації по всій Україні задля покращення комунікаційних та управлінських компетенцій службовців на місцевому, регіональному та національному рівнях. Водночас Програма пропонує необхідні спеціалізовані тренінги для місцевих службовців.

U-LEAD здійснює це через свої регіональні офіси у всіх 24 областях України та широке коло експертів, які допомагають громадам ставати ефективними і спроможними, надаючи високоякісні муніципальні послуги та сприяючи місцевому та регіональному розвитку.

U-LEAD підтримує Центри надання адміністративних послуг, а також тренінги для їхніх співробітників та залучення мешканців до прийняття рішень на місцевому рівні, що призводить до кращого надання адміністративних послуг на місцях і підвищення якості життя громадян України.

Нарешті, Програма сприяє обміну досвідом та налагодженню зв'язків на всіх рівнях урядування. Заходи з підвищення обізнаності та сприяння діалогу мають на меті активне залучення громадянського суспільства та громадян до процесу реформ.

ВИБРАНІ ІСТОРІЇ УСПІХУ ДЕМОНСТРУЮТЬ ВНЕСОК ПРОГРАМИ «U-LEAD З ЄВРОПОЮ» У РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ, ЯКІ ПРИНОСЯТЬ ПОЗИТИВНІ ЗМІНИ В ГРОМАДИ УКРАЇНИ

Близько 4000 амбулаторій та 12 700 ФАПів у сільській місцевості потребують кращих умов для задоволення потреб громадян. Медичні послуги часто поступаються за якістю обслуговування великим містам. Закладам не вистачає обладнання, фінансування та основних медикаментів для надання першої допомоги, медичний персонал потребує можливостей для підвищення кваліфікації. Особливо у сільських громадах люди втратили довіру до місцевих лікарів, натомість долають великі відстані до міст, щоб здати найпростіші аналізи чи отримати консультацію. Закон України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості» має на меті розв'язати проблеми в сфері охорони здоров'я на селі, які не розглядалися десятиліттями.

В епоху децентралізації ОТГ управляють закладами охорони здоров'я на власній території та несуть тепер відповідальність за забезпечення своїм громадянам доступу до якісної медичної допомоги. Крім того,

реформа покликана модернізувати управління та фінансування в системі охорони здоров'я України. Для забезпечення успішного впровадження реформ органи місцевого самоврядування та медичні заклади мають співпрацювати у плануванні та управлінні первинною ланкою системи охорони здоров'я.

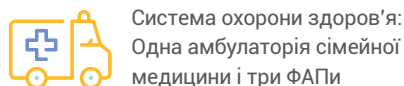
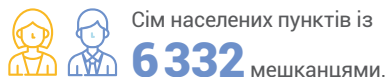
Програма допомагає зміцнювати спроможність громад управляти місцевими медичними закладами, сприяє розвитку навчальних платформ для обміну між колегами. У 2018 році на офіційне прохання Міністерства охорони здоров'я U-LEAD уклала контракти із групою з шести регіональних координаторів підтримки реформи охорони здоров'я (Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Миколаївська, Рівненська, Херсонська та Чернівецька області). Програма також створила регіональну мережу підтримки первинної медико-санітарної допомоги, забезпечивши навчання 120 керівників ОТГ та головних лікарів у державних закладах охорони здоров'я.

ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У СІЛЬСЬКИХ ГРОМАДАХ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Гніздичівська ОТГ Львівської області створена у жовтні 2015 року.

Гніздичівська об'єднана територіальна громада (ОТГ)

ВИКЛИКИ

Потреба у кращому управлінні фінансами в місцевих закладах охорони здоров'я.

Низька якість медичних послуг.

Коли лікарі обслуговують пацієнтів і знають їх особисто, це позитивно впливає на якість медичної консультації.

Дарія Паньків, директорка Гніздичівської амбулаторії

ПІДТРИМКА

У січні 2018 року представники Гніздичівської ОТГ взяли участь у тренінгу «Управління закладами первинної медичної допомоги в рамках реформи системи охорони здоров'я», організованому «U-LEAD з Європою».

За підтримки U-LEAD керівники закладів охорони здоров'я ОТГ розробили стратегію переходу до моделі «Гроші йдуть за пацієнтом». За цим принципом кошти на лікарні чи амбулаторії розподіляються залежно від кількості пацієнтів, яких вони приймають, а не згідно з кошторисом, як це було раніше.

РЕЗУЛЬТАТИ

7 травня 2018 року було створено комунальне некомерційне підприємство «Гніздичівська амбулаторія загальної практики сімейної медицини».

Гніздичівська ОТГ першою на Львівщині підписала угоду з Національною службою здоров'я. Зараз амбулаторія отримує гроші, коли пацієнти та лікарі підписують декларацію про лікування за принципом «Гроші йдуть за пацієнтом».

Наразі у комунальному некомерційному підприємстві послуги первинної медичної допомоги мешканцям ОТГ надають три сімейні лікарі, два стоматологи та гінеколог, які працюють в амбулаторії. До березня 2019 року між пацієнтами та сімейними лікарями було підписано близько 4000 декларацій. Сукупні доходи склали понад два мільйони гривень – це вище середнього показника в області.

В українських сільських громадах часто не так просто щодня долати відстань від точки А до точки Б. Багато доріг в Україні потребують термінового ремонту. Не кожен має машину. Розклад руху громадських автобусів може не відповідати дійсності. Деякі села повністю відрізані від громадського транспорту. Відсутність тротуарів на сільських дорогах наражає пішоходів, особливо маленьких дітей, на небезпеку. Зрештою, проблемою є забруднення повітря старими автомобілями.

Тож як це вирішити? Відповідь - стала мобільність, простими словами - велосипед. Це один з найбільш екологічних видів транспорту. Практично кожен може дозволити собі ровер. Крім того, це позитивно впливає на якість життя та здоров'я. Це прекрасний спосіб пересування невеликими містечками та навіть між населеними пунктами.

На велосипеді можна легко доїхати, і це робить життя в сільських громадах та маленьких містах більш привабливим, безпечним та соціально активним. Велосипедисти можуть у будь-який час потрапити до місць зустрічі та дозвілля в громаді. Велосипед навіть допомагає створити спільноту однодумців із подібними інтересами та проблемами для обговорення. Можливо, це непомітно, але користування велосипедом потенційно сприяє розвитку громади і навіть може стимулювати місцеву економіку, вимагаючи нової інфраструктури.

U-LEAD та Асоціація велосипедистів Києва запровадили ініціативу «Зелене світло для велороху в громадах», просуваючи велосипед як економічно ефективний, здоровий та екологічний вид транспорту. Заходи у рамках ініціативи включали кампанії «Велосипедом до школи» та семінари з планування в ОТГ для розвитку сприятливого велосередовища.

ПЕРЕМИКАЄМОСЯ НА СТАЛУ МОБІЛЬНІСТЬ – РОБИМО ВЕЛОСИПЕД ТРАНСПОРТОМ №1 В ОТГ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Корюківська ОТГ у Чернігівській області створена у грудні 2016 року.

606,95
км² за площею

Дев'ять населених пунктів із

17273 жителями.

Корюківська ОТГ

ВИКЛИКИ

Слабо розвинена мережа громадського транспорту робить велорух гарним варіантом пересування у громаді.

Дорожній рух створює небезпеку для веломандрівок мешканців ОТГ, особливо школярів.

Необхідність розвитку велосипедної інфраструктури, щоб зробити велорух безпечнішим.

ПІДТРИМКА

Ініціатива «Зелене світло для велоруку в громадах» за підтримки U-LEAD та Асоціації велосипедистів Києва допомогла владі ОТГ, НУО та громадянам розробити генеральний план велосипедного руху, карту велосипедних доріжок та план

виконання. Одна зі шкіл в ОТГ долучилася до кампанії «Велосипедом до школи», що включала в себе встановлення велопарковки, навчання дітей правилам безпеки велоруку та рекламну кампанію для велосипедистів та водіїв.

Велокампанія в громадах - це чудова ідея, що має конкретну мету. Однак лише бажання недостатньо, необхідно розвивати велосипедну інфраструктуру, і сьогодні це можливо, оскільки децентралізація дала громадам необхідні фінансові ресурси.

Геннадій Зубко,

Віцепрем'єр-міністр України

РЕЗУЛЬТАТИ

ОТГ зараз розвиває велосипедну інфраструктуру. Її дорожня служба включає велосипедні доріжки до плану ремонту дорожнього покриття та будувє нові місця для паркування велосипедів.

50 дітей пройшли навчання з безпеки велоруку. П'ять місцевих громадських активістів зараз працюють координаторами подібних навчань в інших школах.

Бюджет ОТГ на 2019 рік передбачає 200000 грн на встановлення велопарковок поруч із лікарнями та школами.

Адміністрація ОТГ затвердила проведення занять з безпеки велоруку для дітей двічі на рік.

Уряди всього світу все більше звертаються до приватного сектору за послугами в сферах енергетики, транспорту та водопостачання, які раніше надавалися державним сектором. Існують різні причини включення бізнесу у створення проєктів та об'єктів громадської та соціальної інфраструктури.

Приватний сектор здатний подолати дефіцит державних інвестицій, який може перешкоджати впровадженню проєкту. Працюючи зі спеціалізованими компаніями, держава може гарантувати більшу ефективність у розвитку та реалізації проєктів. І, залежно від сектору, приватні підприємства також мають кращий доступ до найсучасніших технологій.

Хоча ця модель стала незамінною, мають розглядатися й ризики. У належному партнерстві враховуються всі три групи зацікавлених сторін: державний, приватний сектор та муніципалітети. Залучені сторони також повинні враховувати довготермінову перспективу,

зокрема ефективний розподіл ризиків та управління. Крім того, потрібні відповідні правові рамки для запобігання погодженню спонтанних проєктів та корупції.

Нові для реалій українського місцевого самоврядування державно-приватні партнерства (ДПП) передбачають довгострокові договори та надійні відносини. Їх традиційно пов'язували з великими інфраструктурними проєктами, але тепер необхідна зміна мислення, щоб такі партнерства пристосувалися також до реалізації менших проєктів.

Необхідна належна розробка проєктів, яка гарантуватиме вигідність ДПП для бізнесу, органів місцевого самоврядування та громадян.

Група радників з впровадження державної регіональної політики Програми «U-LEAD з Європою» підтримує міста, ОТГ і муніципалітети у розробці та управлінні проєктами ДПП в Україні.

МІСЦЕВА ВЛАДА І БІЗНЕС РАЗОМ СПРИЯЮТЬ НАДАННЮ ПОСЛУГ ГРОМАДЯНАМ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Міста Житомир та Трускавець, а також Долинська і Тростянецька ОТГ хотіли впровадити та управляти проектами ДПП, розширивши коло місцевих послуг

ВИКЛИКИ

Необхідність покращення можливостей установ та органів влади проваджувати ДПП на місцях.

ПІДТРИМКА

Група радників з впровадження державної регіональної політики Програми «U-LEAD з Європою» обрала чотири пілотні громади: Житомир, Долину, Трускавець і Тростянець.

У листопаді 2017 року вони підписали договори про співпрацю з групою радників Програми.

Учасники пройшли навчання та одержали консультації від досвідчених фахівців з ДПП (місцевих та міжнародних експертів).

РЕЗУЛЬТАТИ

Міста Житомир і Трускавець, а також Долинська і Тростянецька ОТГ запланували проекти ДПП та провели перші аналізи здійсненності проектів. Вони визначили сильні та слабкі сторони, потенційні технічні та економічні умови.

У 2019 році Трускавець обрав приватного партнера для роботи з надання медичних послуг у місцевій лікарні. Розмістившись на одному з поверхів лікарні, компанія створила центр малоінвазивної хірургії в урології, гінекології та проктології. Строк дії договору – 25 років.

Громади підготували спеціалістів для розробки проектів ДПП і встановлення довгострокових партнерських відносин між владою та суб'єктами бізнесу.

За статистикою, 40% усіх пожеж спалахують у сільській місцевості¹. Однак більшість сільських громад знаходяться далеко від районних чи обласних центрів, де традиційно розташовуються державні підрозділи з реагування на надзвичайні ситуації. Служби порятунку долають великі відстані та потребують часу для надання екстреної допомоги. Отже, громадська безпека є одним із ключових питань реформи децентралізації в Україні, що передає громадам відповідальність за управління власними службами реагування на надзвичайні ситуації.

Програма «U-LEAD з Європою» підтримує місцеві плани безпеки. Її ініціатива сприяє зміцненню спроможності органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту та вдосконалення управління надзвичайними ситуаціями з особливим акцентом на створення добровільних пожежних бригад.

Із січня 2019 року U-LEAD надала підтримку 30 ОТГ в шести областях. Ці заходи розраховані на 60 фахівців з безпеки у цих ОТГ, які вже розпочали вивчати належні практики в цій сфері на основі польського досвіду. До вересня 2019 року навчання пройшли понад 360 пожежних-добровольців.

¹ Аналіз, проведений Українським науково-дослідним інститутом цивільного захисту

ВІД ЗАГРОЗИ ДО БЕЗПЕКИ ЗА 15 ХВИЛИН

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Михайлівська ОТГ у Запорізькій області створена у квітні 2018 року.

Михайлівська
ОТГ

 161,9
км² за площею

15 населених пунктів із
6979 жителями.

ВИКЛИКИ

Поганий доступ до екстрених служб. Підрозділи Державної служби з надзвичайних ситуацій знаходяться занадто далеко від віддалених населених пунктів ОТГ. Для доїзду до місця події може знадобитися до однієї години.

Регіон має високий рівень пожежонебезпеки. Михайлівська ОТГ, що на півдні країни, має поля та родючі ґрунти, розвиває сільське господарство, проте сильно страждає від пожеж.

До об'єднання в селі Михайлівка не було діючої пожежної частини. Громада змогла вирішити питання пожежної безпеки лише після перших місцевих виборів.

ПІДТРИМКА

Окрім консультацій, радники U-LEAD надали підтримку нещодавно реорганізованому комунальному підприємству «Місцева пожежна бригада» у підготовці та подачі заявки на участь у проєкті GIZ «Підтримка України в управлінні надзвичайними ситуаціями».

З моменту об'єднання фахівці U-LEAD працювали з нами буквально і вдень, і вночі.

Алла Король,
голова Михайлівської ОТГ

РЕЗУЛЬТАТИ

За результатами участі у проєкті «Підтримка України в управлінні надзвичайними ситуаціями» Михайлівська ОТГ отримала нову пожежну машину, уніформу та обладнання.

Пожежна бригада громади рятує майно місцевих фермерів та інших мешканців від серйозної шкоди. Пожежники дістаються до місця події менш ніж за 15 хвилин та загасили пожежу без участі підрозділів Державної служби з надзвичайних ситуацій.

ОТГ щорічно спрямовує майже 2 млн грн власних коштів комунальному підприємству, забезпечуючи 13 робочих місць. Крім того, після вивчення досвіду польських добровільних пожежних бригад ОТГ планує створити такі команди у селах Новоандріївка та Богатирівка.

Фахівці пожежної команди також проводять навчання з безпеки для мешканців ОТГ та в місцевих школах.

Поводження з відходами є тієї сферою повсякденного життя, яка потребує уваги на місцях. Найновіша українська статистика показує, що загальна кількість відходів у 2017 році склала 366 млн тонн. Із них зібрано близько 11 млн тонн твердих побутових та подібних відходів, що становить 265 кг сміття на людину щорічно¹.

Управління твердими побутовими відходами зі сторони громад також є досить початковим. В Європі переробляється 60% всього побутового сміття, тоді як в Україні - лише від 3% до 8%. До 90% і більше твердих відходів потрапляють на сміттєві полігони та несанкціоновані сміттєзвалища. Переробка побутових відходів є як проблемою, так і пріоритетом для України. На початку 2018 року Україна вирішила розпочати сортування твердих побутових відходів за трьома видами: для повторного використання, утилізації та переробки. Забезпечуючи краще управління на місцях, багато громад почали брати питання поводження з відходами у свої руки задля піклування про власне чисте середовище. Крім того, країна зобов'язалася

дотримуватися європейських стандартів поводження з відходами та дій для збереження клімату.

На тлі реформи децентралізації в Україні регіональне управління відходами вважається найважливішим завданням для ОТГ. Завдяки реформі тепер громади мають повноваження, фінансові та адміністративні ресурси для поводження із твердими побутовими відходами. Крім того, стає управління відходами підтримує місцевий економічний розвиток та дає можливість розглядати відходи як сировину для виробництва енергії, створювати переробні заводи, що дають робочі місця та додатковий дохід.

До кінця 2019 року U-LEAD впроваджує ініціативу з управління відходами в ОТГ. У Дніпропетровській, Волинській та Житомирській областях проведено три семінари з питань поводження з відходами за участі 226 осіб. Під час навчальних поїздок до Словенії представники ОТГ змогли побачити передовий досвід у дії. В результаті тренінгу 36 громад розробляють та впроваджуватимуть місцеві плани поводження з відходами.

¹ Державна служба статистики України - Утворення та поводження з відходами (1995 - 2017), побутовими та подібними відходами в Україні за 2011 - 2017 роки.

ЗМІНА МИСЛЕННЯ СТОСОВНО ПЕРЕРОБКИ СМІТТЯ В ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Іллінецька ОТГ Вінницької області створена у серпні 2016 року.

Іллінецька ОТГ

398,96
км² за площею

24 населених пунктів із
20 236 жителями.

ВИКЛИК

Через слабку мережу каналізації та проблему сміттєзвалищ на території ОТГ з'явилися забруднювачі середовища.

ПІДТРИМКА

Вінницький офіс U-LEAD працював зі спеціалістами місцевих комунальних служб для залучення інвестицій та розробки концепцій ефективного використання відходів. За підтримки U-LEAD Іллінецька ОТГ розробила стратегію розвитку, визначивши комунальні послуги пріоритетними в кампанії "Іллінци без сміття".

Початок реформи децентралізації став для нас важливим моментом, що дозволив вирішити питання поводження з відходами. Без реформи ми ніколи б не мали ресурсів самостійно справитися із цим викликом.

Володимир Ящук,
голова Іллінецької ОТГ

РЕЗУЛЬТАТИ

ОТГ інвестувала 22 млн грн у благоустрій: 9 млн грн з міського бюджету та 13 млн грн із Фонду охорони навколишнього середовища.

Комунальна компанія "Добробут", створена 2018 року, сортує до 65% усіх твердих побутових відходів громади. Разом із міським підрозділом з озеленення вона забезпечує робочими місцями 90 жителів. Іллінецька ОТГ виділила 12 млн грн із власного бюджету на створення сміттєсортувальної станції. Ліквідовано всі 20 несанкціонованих сміттєзвалищ, а на земельній ділянці площею 5 га тепер яблукові сади.

Наступним кроком ОТГ стало встановлення 39 пунктів збору ТПВ. За підтримки неурядових організацій громада провела місцеву кампанію із залучення людей до більшої відповідальності за довкілля у громаді.

Люди з Вінницької та інших областей відвідують Іллінци, щоб навчитись поводженню з відходами, і тепер планують запустити подібні сортувальні станції у себе.

У свою чергу, Іллінецька ОТГ розпочала пошуки фінансування для запуску лінії вторинної переробки, яка може зробити сортування відходів прибутковим.

Наші міжнародні партнери надали нам чудову можливість, і тепер наші мешканці отримують якісні адміністративні послуги в новій енергоефективній будівлі. Ми дуже натхненні цим і прагнутимемо до подальшої реалізації таких передових проєктів.

Іван Ігнат'єв, голова Миколаївської ОТГ

Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП) – це місце, де можна отримати широкий спектр послуг у зручному форматі єдиного вікна. Однією з головних цілей ЦНАП є забезпечення доступу усіх мешканців муніципалітету до послуг, що надаються органами місцевого самоврядування, адже цей виклик надто знайомий багатьом жителям українських сел та селищ, які мають долати великі відстані до установи, що надає державні послуги.

U-LEAD підтримує створення чи модернізацію ЦНАП. Упродовж початкової фази з 2016 по 2018 рік за допомогою відкритого конкурсу було відібрано 26 ОТГ для запровадження у них пілотних моделей та підходів до надання адмінпослуг, що поширюється в рамках фази впровадження, коли буде створено до 600 належних ЦНАП.

Підтримуючи сільські ОТГ та малі міста, Програма сприяє наближенню адміністративних послуг до всіх громадян. Питанню екологічності також відводиться серйозна роль під час будівництва громадських об'єктів. Як ключові адміністративні будівлі в громадах, ЦНАП повинні встановлювати стандарти, мінімізувати викиди вуглецю та покращувати енергоспоживання, де це можливо.

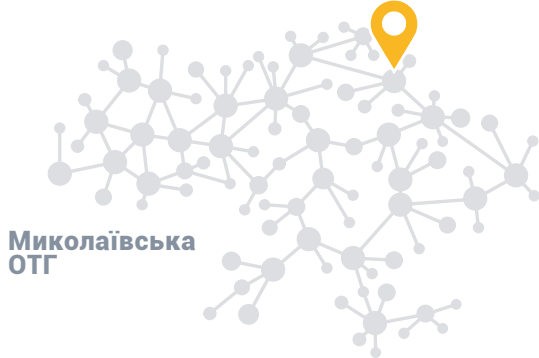
Тому нові приміщення ЦНАП були побудовані з використанням екологічно чистих матеріалів та енергоефективних технологій відповідно до європейських екологічних стандартів. ЦНАП відповідають цілі сталого розвитку № 11 ООН - зробити громади та міста більш відкритими, безпечними та екологічно стійкими.

НАЙБІЛЬШ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИЙ В УКРАЇНІ ЦНАП МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОТГ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Миколаївська ОТГ Сумської області створена у грудні 2016 року.

Миколаївська
ОТГ

457,4
км² за площею

Три населені пункти
10213 жителями.

ВИКЛИК

Використання енергоефективних підходів для заощадження бюджету на утримання адміністративних об'єктів у громадах.

ПІДТРИМКА

У березні 2018 року за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» в Миколаївській ОТГ відкрився новий сучасний ЦНАП, який вважається найбільш енергоефективною адміністративною будівлею в Україні.

Центр був побудований з нуля менш ніж за п'ять місяців. Для понад 10 000 мешканців громади доступні майже 100 адміністративних послуг. До їх числа також входять люди з інвалідністю та люди з дітьми, оскільки ЦНАП повністю інклюзивний та обладнаний дитячим куточком.

РЕЗУЛЬТАТИ

Під час будівництва ЦНАП з нуля використовувалися найсучасніші рішення, що дозволило досягти одного з найвищих класів енергоефективності (B). За утепленням та енергозбереженням стіни ЦНАП не поступаються цегляній стіні. Високоєфективним є використання теплового насосу «повітря/вода» та підігріву підлоги, адже повторно використовується 95% теплого повітря.

Завдяки зеленим технологіям та екологічно чистим будівельним матеріалам громада може учетверо зекономити на опаленні та вентиляції порівняно зі звичайною будівлею.

Миколаївський ЦНАП був також побудований для забезпечення усім мешканцям доступу до відкритого місця зустрічі з місцевими та урядовими посадовцями і отримання адмінпослуг. ЦНАП доступний для всіх жителів, включаючи людей з інвалідністю та батьків з дитячими візками.

Розвиток альтернативної енергетики та збереження ресурсів - це кроки у майбутнє. Ми повинні розуміти, що ресурси Землі обмежені та потрібно шукати альтернативи цим джерелам енергії.

Олексій Дяченко, заступник голови Веселівської сільської ради з питань економічного розвитку та інвестицій, Веселівська ОТГ, Запорізька область

Багато громадських будівель в Україні — школи, лікарні, амбулаторії, адміністративні офіси тощо — є старими спорудами в поганому стані та потребують ремонту. Технологічно застарілими є також їхні енергоефективність, системи опалення, постачання гарячої води та електроенергії. Незважаючи на впровадження енергоефективності, навіть новобудови не відповідають міжнародним стандартам. Тому споживання енергії часто невиправдано високе, що створює додаткове навантаження на муніципальні бюджети.

Завдяки громадам, які можуть інвестувати в місцеву інфраструктуру, створюються нові можливості енергозбереження у громадських будівлях. Для підтримки громад у моніторингу та аналізі енергоефективності, визначенні способів зменшення споживання U-LEAD запровадила регіональну ініціативу з енергозбереження.

Спрямована на збільшення спроможності 30 обраних ОТГ для управління їхніми енергетичними потребами,

скорочення енергоспоживання та економії бюджету, діяльність ініціативи включає навчання в галузі енергоменеджменту та наставництво у розробці Плану дій щодо сталого енергетичного розвитку та клімату (SECAP).

Громади можуть мати менеджерів з енергоефективності, сертифікованих для написання звітів про споживання та заощадження енергії. Вони допомагають вказати на переваги енергоефективних політик, наприклад, шляхом проведення інвентаризації будівель, планування інвестицій. Окрім власних надходжень від податків, громади можуть отримати додаткові кошти для інвестицій у сталу енергетику за допомогою Державного фонду регіонального розвитку України (ДФРР), який має намір фінансувати проєкти у розмірі 11,8 млрд грн у 2019 році. Громади отримують гроші, а потім вносять додаткову суму для реалізації проєктів. U-LEAD підтримує ОТГ у написанні проєктних заявок до ДФРР на фінансування заходів та проєктів з енергоефективності.

СТАЛА ЕНЕРГІЯ ДЛЯ ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Веселівська ОТГ Запорізької області створена у жовтні 2015 року.

Веселівська
ОТГ

438,34
км² за площею

Дев'ять населених пунктів із

12564 жителями.

ВИКЛИК

Застаріла інфраструктура, успадкована з радянських 1980-х.

Відсутність практичного досвіду в галузі енергоефективності.

ПІДТРИМКА

Представники громади взяли участь у понад дев'яти семінарах з питань енергоефективності, а U-LEAD обрала громаду для участі в своїй ініціативі з підтримки енергоефективності та систем управління енергоресурсами в ОТГ.

Олексій Дяченко, заступник голови Веселівської селищної ради з питань економічного розвитку та інвестицій, та Ігор Кривко, директор місцевої загальноосвітньої школи, відвідали Брюссель у рамках ініціативи «Рівний-рівному» Програми

«U-LEAD з Європою» та Комітету регіонів ЄС. Олексій дізнався від європейських партнерів про впровадження сучасних енергозберігальних технологій та ефективного управління енергоносіями, а також пройшов навчання U-LEAD, щоб стати сертифікованим менеджером з енергоефективності. Ігор дізнався, як вдосконалити шкільну будівлю. За підтримки естонського міста-партнера Раквере Веселівська ОТГ створила план дій щодо сталого енергетичного розвитку.

РЕЗУЛЬТАТИ

Майже 10 млн грн було вкладено у покращення енергоефективності місцевої школи. Веселівська ОТГ успішно підготувала проєкт, який отримав грант від Державного фонду регіонального розвитку на впровадження енергозберігальних технологій у Веселівській загальноосвітній школі (загальний бюджет майже 9,4 млн грн, у тому числі 1 млн грн із власного бюджету громади), що посприяло майже 30-відсотковому зниженню енергоспоживання протягом трьох років.

Для сонячної електростанції вартістю 360 млн грн громада виділила земельну ділянку площею 29 га.

Реформа децентралізації в Україні надала муніципалітетам та об'єднаним громадам нові функції, ролі з прийняття рішень та обов'язки перед своїми громадянами. Однак реструктуризація влади також означає, що одержувачі нових обов'язків потребують знань для виконання своїх ролей та діяльності відповідно до своїх нових повноважень. Окрім прямих заходів з розвитку спроможності через проведення Програмою «U-LEAD з Європою» навчань та консультацій, обмін досвідом у реальному житті та співпраця також відіграють вирішальну роль у спільному просуванні вперед. Громади діляться всередині країни набутим досвідом. Місцеві органи влади також можуть співпрацювати з колегами за межами України, і надихаючі приклади країн ЄС можуть грати ключову роль.

У 2015 році Комітет регіонів ЄС створив спеціальну групу для роботи з українськими партнерами, включаючи

Мінрегіон. Метою є активізація партнерських відносин та надання як політичної, так і технічної підтримки для досягнення належного врядування на всіх рівнях. Завданням групи є сприяння обміну належними практиками. Таким чином була започаткована ініціатива «Рівний—рівному» для встановлення партнерських відносин між місцевими та регіональними органами влади в ЄС та Україні, обміну досвідом та сприяння регіональному розвитку.

Ініціатива обрала як партнерів два регіони в Україні та два регіони в ЄС, три об'єднані громади та три міста ЄС. Протягом 2018 року колеги співпрацювали над обміном та інтеграцією належних практик у своїх муніципалітетах та регіонах із розвитку сільського господарства, туризму та місцевого економічного розвитку, енергоефективності та вдосконалення соціальних та культурних ідей та заходів. Навчальні візити мали 71 учасника.

ЄС ТА УКРАЇНА. НАВЧАЄМОСЬ ЯК ПАРТНЕРИ ТА КОЛЕГИ В ОДНЕ ОДНОГО

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

П'ять рівноправних партнерств за участі двох областей України та двох регіонів ЄС, трьох ОТГ і трьох муніципалітетів ЄС:

Веселівська ОТГ - місто Раквере, Естонія
Чемеровецька ОТГ - муніципалітет Зарасай, Литва

Широківська ОТГ - громада Барлебен, Німеччина

Харківська область - Великопольське воєводство, Польща

Хмельницька область - медьє Саболч-Сатмар-Берег, Угорщина

ВИКЛИК

Нестача необхідних знань у ключових рушіїв децентралізації на регіональному та місцевому рівнях в Україні.

ПІДТРИМКА

Спільно з Комітетом регіонів ЄС Програма «U-LEAD з Європою» розробила концепцію співпраці з Україною у форматі «рівний—рівному».

За допомогою пілотної ініціативи U-LEAD забезпечила технічну та фінансову підтримку обраних українських партнерів.

Розвиток спроможності у рамках навчальних візитів та стажувань дав можливість українцям скористатися

досвідом колег з ЄС.

Досвід, отриманий в результаті навчальних візитів, був впроваджений у стратегіях місцевого та регіонального розвитку у п'яти сферах:

1. Енергоефективність
2. Покращення освітнього та культурного простору
3. Сільський розвиток
4. Розвиток МСП
5. Розвиток туризму

Хто найкращий вчитель? Рівний партнер!

Бенедикт Геррманн, член Групи підтримки України,
Представництво Європейського Союзу в Україні

Після того, як ми побачили в німецькому Барлебені, що навіть малі громади можуть розвивати підприємництво, ми бачимо, наскільки важливо підтримувати компанії та їхні інтереси.

Деніс Коротенко, голова Широківської ОТГ, Запорізька область

РЕЗУЛЬТАТИ

Зараз у Чемеровецькій ОТГ розроблена комплексна стратегія розвитку культури, бібліотечного простору й туризму з 2019 по 2023 рік. ОТГ також впроваджує проекти «Громада для людей» та «Жіночий клуб місцевого самоврядування».

Широківська ОТГ провела три зустрічі у форматі бізнес-діалогу з партнерами, що представляють мале та середнє підприємництво Барлебена. Зараз ОТГ підтримує місцеві компанії та проводить регулярні форуми з цими підприємствами.

У Хмельницькій області відреставрований середньовічний замок Меджибіж та проведені різні народні фестивалі у рамках стратегії розвитку туризму.

U-LEAD
WITH EUROPE

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Вейбсайти: u-lead.org.ua, decentralisation.gov.ua

Facebook: facebook.com/ULEADwithEurope

Адреса: Дім децентралізації,
вулиця Велика Житомирська, 20
(4-й поверх), Київ, 01001, Україна

Телефон: (+380 44) 581 27 90.

Електронна пошта: pr@u-lead.org.ua